

E-mailben érkezett Nápolyból a magyar költő kézírata

Janus és a megtalált költemény

Elveszettnek hitt Janus Pannonius-művet talált egy nápolyi könyvtárban **Szentmártoni Szabó Géza** irodalomtörténész, az ELTE oktatója. Az Anjou René nápolyi királyról szóló dicsőítő költeménynek eddig csak a felét ismerhettük, most előkerült kéziratosan a teljes, 1452-ben, Ferrarában megírt 1043 sor. A magyar fordítás heteken belül megjelenik.

HALÁSZ CSILLA | kultura@hetivalasz.hu

– Mondja meg őszintén, a Janus-kutatók nem irigykedtek?

– Nem tudom megítélni. Lehet, hogy valakiben volt irigység, de én nem ezt tapasztaltam. Úgy vélem, inkább örültek. Én is örültem volna, ha valaki talál egy új Balassi-verset.

– Merthogy ön Balassi-kutató. S mégis ön találta meg Janus Pannonius életművének hiányzó darabját. Nagy dolog ez?

– Ha mondjuk Villon-kézirat került volna elő Franciaországban, úgy hiszem, az ottani televízió aznap bemondta volna. Engem meglepett, mennyire nem érdekelte ez a történet a médiát. Az eddigi tudósítások csupán annak köszönhetőek, hogy egykori tanítványaim közül többen a sajtóban dolgoznak.

– És a kollégák megveregetik a vállát?

– A minap találkoztam az ELTE-n az egyik XX. századdal foglalkozó irodalomtörténésszel, aki azt kérdezte: miért nincs mindenütt kifüggesztve az egyetemen, hogy te milyen nevezetes dolgot találtál?

– Vagyis ilyen csak egyszer adatik az ember életében?

– Sőt, inkább egyszer sem. *Janus Pannoniust* illetően az utolsó ilyen nagy felfedezés *Ábel Jenőé* volt 1880-ban, amikor a vatikáni könyvtárban a most előkerült költemény első felét találta meg. Ez volt a legfájóbb hiánya a Janus-életműnek. Készül a kritikai kiadás, az első kötet már megjelent, következnek az elégiák, majd a panegyricusok (dicsőítő énekek), vagyis immár a teljes Janus-életművet közzé lehet tenni.

– Amikor szeptember 30-ára egybehívták a Janus Pannonius-ku-

tatókat, elhitték, hogy szenzációs dolgot fog bejelenteni?

– Szeptember 30-án azok jöttek el az MTA Irodalomtudományi Intézetébe, akik régi magyar irodalommal foglalkoznak. Kezükbe adtam a kézirat kópiáját, az átírt latin szöveget és a fordítást is. Úgy gondolom, valamennyiüket megleptem, hiszen azt hitték, valamilyen hipotézissel állok elő. De szerencsém volt, nem kellett bizonyítanom, hogy Janus Pannonius művéről van szó, ugyanis ebből az 1043 soros költeményből 497 sort már ismertünk. Most a teljes mű került elő, és nem lehetett kérdés, ki írta.

– Társfelfedezőnek nevezte az internetet, hiszen azon keresztül jutott a vers nyomára. Hogyan?

– Valóban az interneten böngészgettem, amikor rátaláltam egy XIX. század végéről származó tanulmányra. P. szignóval *Léon-Gabriel Pélissier* francia történész írta, aki egy ideig Nápolyban kutatott. Egy ottani kódexből idézett szövegrészleteket, és feltette a kérdést: ki írhatta a *René* királyt dicsőítő sorokat? Azonnal ráismertem Janus művére: az Anjou Renéről szóló panegyricus részletére. Szerencsére a francia történész megadta a pontos jelzetet is.

– Vagyis csak el kellett menni a nápolyi könyvtárba és megnézni, megvan-e még a kéziratot kötet.

– Nápolyban oktató ismerősömet, *Tóth Máriát* vettem rá erre a feladatra. Ő megrendelte, majd e-mailben elküldte a digitálisan rögzített 39 lapnyi szöveget – ennyit tett ki a kéziratot kötetben Janus teljes műve.

– Mondhatnánk, óriási szerencséje volt, hogy ilyen jelentős felfedezésre jutott, de tudjuk: nem csak a szerencsén múlt.

– A Janus-kutatók, akik korábban keresték a művet, nem akadtak a nyomára. Ezért mondhatjuk, hogy valóban szerencsém volt. De a lottót is csak az nyerheti meg, aki bedobja a szelvényt. Immár másfél éve foglalkozom a Janus Pannonius-ikonográfiával, vagyis azzal, hogy az eddigiekben Janusénak tartott, de hiteltelen ábrázolásokon kívül van-e olyan, amelyen valóban a magyar humanista költő arcát láthatjuk. Ennek kapcsán érdekelt az Anjou Renéről szóló dicsőítő költemény, s akadtam rá a 111 éve megjelent folyóiratcikkre.

– A megtalálástól a bejelentésig hónapok teltek el. Teljes titokban tartotta a történetet. Félni lehetett, hogy valaki eltulajdonítja a felfedezést?

– Azt akartam, hogy a bejelentéskor már valamelyest készen legyek a majdani forráskiadással, s természetes le-

